

Pere Domènech i Roura

L'arquitecte del primer gran eixample urbà de Canet de Mar

CARLES SÀIZ I XIQÜÉS
historiador

Si Lluís Domènech i Montaner i Marià Serra són considerats com els pares de l'urbanisme a Canet de Mar, qui posa en pràctica la totalitat de les seves tesis és Pere Domènech i Roura, fill del gran arquitecte català. Domènech i Roura va saber conviure perfectament enmig de les diferents situacions polítiques de Canet -a vegades totalment oposades-, des dels anys 10 fins al finals dels anys 50 -on fins i tot va arribar a ser arquitecte municipal durant el franquisme- i és l'autor, a banda de molts edificis de Canet, del primer gran eixample urbà que es va desenvolupar entre els anys 40 i 60 a l'oest de la població.

Amb la caiguda dels catalanistes l'any 1920, a Canet s'encetà una època d'ajuntaments monàrquics que donà pas a la dictadura de Primo de Rivera, a partir de 1923. Si comparem aquesta època amb la del *Dr. Mariano*, poc es va fer urbanísticament parlant i si alguna cosa es va fer, va ser enderrocar elements arquitectònics de vàlua com la Torre Macià, malgrat haver estat declarada d'interès per un Real Decreto.

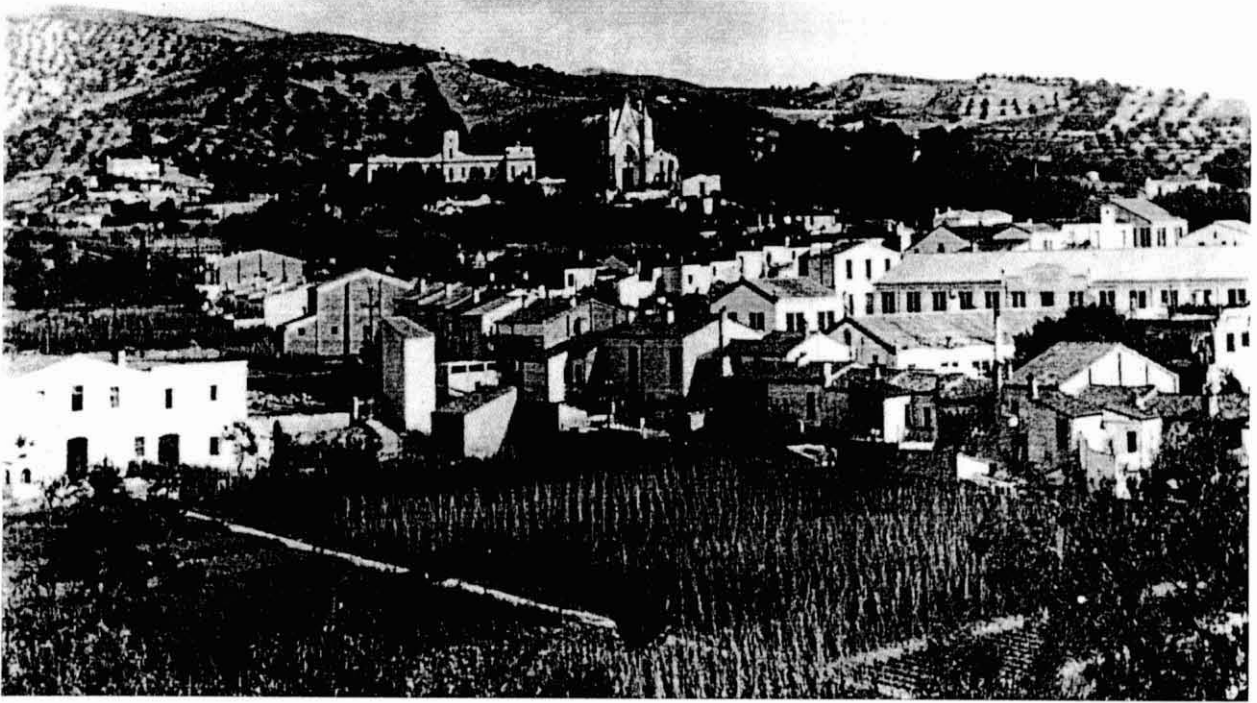
No va ser fins a l'arribada de la República quan l'alcalde Josep Fors Vidal -veritable deixeble polític del Dr. Marià Serra i Font- va recuperar l'essència urbanística que Marià Serra i Domènech i Montaner havien intentat divulgar i, en només 1000 dies de govern, el líder republicà va emprendre mesures que ni els mateixos catalanistes del Dr. Marià Serra s'havien atrevit a fer durant els anys que el van rellevar a l'Ajuntament. Als anys 30 es va portar a terme la planificació del creixement urbanístic a ponent de la riera

Buscarons a mans de Domènech i Roura, es van obrir carrers com el De Pol, Plaça Indústria, Lluís Domènech i Montaner, es va donar sortida al carrer Sant Pere i Mas Muní i es van començar a asfaltar vies i trams del centre de la població, així com també es va planificar l'enderroc d'algunes cases del carrer Pubilles per poder tenir un espai suficient com per poder fer la reivindicada obra de la Plaça Mercat, un edifici noucentista tardà avui encara existent, projectat sota plànols de Pere Domènech i Roura. Però Josep Fors no només seguí les idees urbanístiques de Serra, sinó també les higièniques, essent el primer alcalde que va decretar la obligació d'instal·lar aigua «viva», és a dir, aigua corrent, a totes les cases, a fi d'evitar malalties a més d'extendre els controls sanitaris als cafès, fàbriques i locals d'espectacles i anàlisis de la llet i aigua dels pous particulars.

Amb la guerra civil quedaren al tinter projectes importants com el del

passeig marítim, projectat el 1933 per Josep M. Danès, si bé els diferents ajuntaments que es succeïren durant el conflicte bèl·lic van seguir fent obres urbanístiques. Es va obrir el carrer de Sant Pau, es va corregir el mal alineament del carrer Nou, s'urbanitzà també la sortida a ponent del carrer Mas Muní i s'enderrocà part de l'església parroquial, que estava en plena ruïna després de l'incendi. Sembla que hi havia el projecte d'acabar d'enderrocar tota l'església, deixar únicament el campanar i fer-hi una àmplia plaça que enllacés amb la Colomer i la Macià.

Amb la fi del trienni bèl·lic, el nou règim franquista va destituir tots els ajuntaments del país i aquella nova època es va caracteritzar per l'austeritat dels ajuntaments, donats els pocs recursos, i la col·laboració amb l'Estat. Això va anar modelant una mala fama a les gestores privisionals, donades a la inactivitat, que en alguns casos heretarien els consistoris

Els terrenys de can Clausell van ser un dels primers en urbanitzar-se en plena postguerra

normalitzats des de 1949. Cal només afegir-hi a això els casos coneguts de destitució per la pràctica o l'encobriment de pràctiques fraudulentas, lligades bàsicament a l'estraperlo, aprofitant-se del càrrec a l'Ajuntament, per comprendre que el balanç no podia ser res més que negatiu. Per posar un exemple, entre 1939 i 1948 foren destituïts alcaldes i regidors de Berga, Cornellà de Llobregat, Granollers, L'Hospitalet, Manresa, Mollet del Vallès, Sabadell, Sant Pere de Vilamajor, Santa Coloma de Gramenet i entre d'altres també de Canet. La pràctica més corrent era la venda, a preus superiors als estipulats, de queviures sotmesos a racionament i distribuïts per la Comissaria de Forniments o el pur i simple apropiament de parts d'aquests queviures o de mercaderies provinents de les confiscacions. Pel que fa a les sancions, tot quedava en la destitució, a més, en una majoria d'ocasions es tractava de poblacions on hi havia algun tipus de lluita pel poder entre faccions que eren les que feien aflorar aquesta mena de coses. A Canet les disputes locals entre la classe política canetenca dels anys quaranta foren considerables, fins al punt que el 1943, el governador civil, Correa Wéglison, per calmar

la situació, va destituir Joaquim Martí Puntès i va nomenar dos delegats governatius que es precediren fins l'any 1945.¹ No és fins el 13 de setembre de 1945 que Canet tornarà a tenir alcalde, Josep Planet Travesa, nomenat per ordre del governador civil. Si bé hem dit que els pocs recursos impedièren portar a terme obres de millora del poble, els diferents consistoris canetencs que es succeïren s'esforçaran per reconstruir el poble. D'una banda, l'Ajuntament donà suport a les obres de reconstrucció de l'església parroquial i estudiava els problemes de la manca d'aigua al poble amb veritables esforços. Durant aquells primers anys d'autarquia franquista, l'Ajuntament de Canet va urbanitzar la placeta del carrer de la Font, dedicada al Pare Joan Badaró, es va augmentar el romanent de tresoreria municipal de 95.343 pessetes a 132.193 i poc a poc es va posar al corrent de càrregues com les obligacions de préstec per a la construcció de la plaça Mercat de l'any 1933.

La reforma de la riera Sant Domènec

A finals de 1948 es van reurbanitzar els jardins del Santuari que

haviem quedat força abandonats. També s'asfaltaran places com la de la Mercè o carrers com el de Jaume Pagà, però a banda de la petita obra de carrer, els primers ajuntaments franquistes també faran obra gran, com la reforma de l'entrada de Canet, la riera Sant Domènec. El projecte de reforma va ser encarregat a Pere Domènech i Roura, com a arquitecte municipal. En aquell moment la riera era l'única entrada que tenia Canet de Mar a la població i estava en un estat força degradat. La riera en si era un conjunt d'edificis que feien queixal i tenien diferents desnivells. L'any 1943 l'Ajuntament va encarregar el projecte i Domènech Roura el va enllestir amb pocs mesos.³ Domènech va plantejar la urbanització com una gran avinguda aprofitant els plàtans -que avui encara hi són- que es tancaven en uns parterres de pedra. L'arbrat deixava a mig un pas central per on circularien els cotxes amb un paviment semicòncav per tal que l'aigua de les rierades quedés canalitzada cap al mig de la riera i no es desviés cap a les cases. D'altra banda, Domènech projectà una elevació de les voreres, en alguns punts de més de 60 centímetres, per al mateix fi i el més important, l'alineació d'alguns edificis que sobresortien com per exemple el del seu pare, la casa

Roura -on es va eliminar l'escalinata d'entrada que sobresortia de l'edifici- o la casa Llauger -avui Hotel Mar Blau- on es van haver de desmuntar, peça a peça, les pedres tallades per ser reconstruïda uns metres més endins. L'ambiciós projecte però, no va començar fins a inicis de 1949, per problemes econòmics de l'Ajuntament i val a dir, que a final es va executar parcialment, perdent l'encant que li pretenia donar Domènech.⁴

L'eixample urbanístic de can Clausell

Previ a tot això, a nivell urbanístic l'any 1942 es va començar a plantejar una ordenació del territori així com l'eixamplament del poble. A petició de Francesc Mas, president de la Comisión de Fomento, també es va acordar que Domènech i Roura elaborés un *completo y autorizado plano general de rectificación y ensanche de la población con lo que se podrá poner coto a unos abusos y extralimitaciones en materia de edificación. A la fin y como medio más fácil de obtenerlo propone la adaptación según las actuales realidades y el dictado de los modernas normas urbanísticas, de un plano formado por el arquitecto Pedro Doménech y terminado en período rojo pendiente de aprobación. A este respecto y como sea que se le ha comunicado que son objeto de*

compra-venta los terrenos de la Huerta-Clausell enclavados en la calle Riera del Pinar, previamente parcelada en solares para edificar, dice el señor Mas que procede urgentemente, y mientras tanto se decide la formación del repetido plano general, el trazado de uno parcial de dicha zona de ensanche que pudiese ser incorporado definitivamente a aquél. Obrando así la Administración al paso que dilucidaría un sinó.²

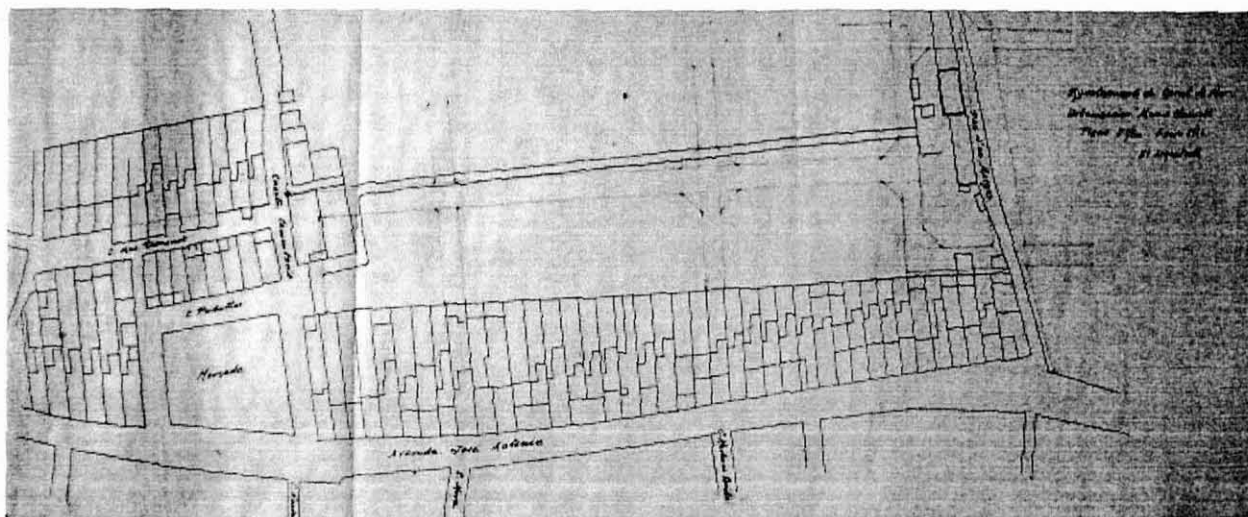
Entre el 1943 i el 1949, Pere Domènech i Roura va portar a terme l'ambiciós projecte del primer gran eixample de la població i alhora intentarà redreçar espais que fins aquell moment no acomplien cap dels criteris estructurals ni arquitectònics. Per tant, podem considerar Domènech i Roura, en part, com l'executor final de les tesis i polítiques que empenyeren tres dècades abans el seu pare i l'alcalde catalanista Marià Serra i Font.

Domènech i Roura tenia situat el seu despatx a Barcelona però actuava d'arquitecte municipal de Canet i, val a dir, tenia ben clares les deficiències estructurals i urbanístiques de gran part dels carrers de la població. Fins i tot, en una de les memòries d'un dels projectes que presentà a l'Ajuntament, diu del casc urbà que *en esta angostura del valle es donde se ha edificado la villa cuyas casas i edificios la ocupan toda por completo por ser de poca extensión, unos 300 metros. Esta*

área está del todo edificada salvo algunos solares aislados corrales i casas que deberían derribarse, de modo que el crecimiento de la villa sólo puede efectuarse por su parte alta i las nuevas edificaciones han ido invadiendo las huertas i fincas que estaban más próximas al casco urbano.

Per a Domènech Roura, el creixement que havia fet Canet al llarg dels segles estava fet sense cap criteri, sense cap mena de projecte ni encert i que -a banda dels anys dels Ajuntaments catalanistes i de la República, quan s'havia intentat redreçar- els dos o tres punts de creixement fets fins llavors s'havien fet sempre sospesant molt més l'interès particular dels propietaris que no pas el del poble.

A partir de 1949 Domènech Roura executarà definitivament la planificació de l'eixample de la zona Mas Clausell, -que és el que avui aplega des del carrer Mercat fins al Pas d'en Marges, i de la riera del Pinar fins al capdavamunt del cementiri- on els propietaris -hereus del Dr. Marià Serra- feia anys que s'havien proposat construir un bloc de pisos davant la creixent demanda d'habitatge experimentat durant la postguerra a tot el país. Per tant, Domènech té clar que aquell projecte ha de ser modèlic, no només per les seves conviccions sinó també per fer-se en terrenys del ja desaparegut Dr. Marià Serra. Domènech deia que *el proyecto*

Per primera vegada s'empenia el sistema de quadrícula ortogonal a Canet

La urbanització de l'horta de can Clausell és un exemple de bona planificació urbanística malgrat la poca qualitat estètica dels edificis que s'hi van anar construint.

que formulamos y que deberá someterse al juicio de la superioridad no es un proyecto completo de urbanización, es sólo de un trazado de líneas al objeto de obtener los terrenos necesarios a la obertura de las futuras calles, para en su día, cuando sea necesario proceder a la completa urbanización, bordillo, pavimentación, cloacas, alcantarillado, alumbrado, etc... però deixava totalment clar que se ha trazado la calle ancha de 9 m. En el eje de la zona llana propia para la edificación, que coincide con el camino actual de la finca y es prolongación de la calle del Mas Ramonet en la que se rectifica en parte una de sus fachadas y unas calles transversales de 5,5 m y 6 m. de ancho que prolongan las calle de "Mora" "general Martinez Anido" hasta la calle principal para lo que hay que derribar las casas números 17, y 46 de la Riera del Pinar, respectivamente, propiedad de D. Catalina Mora i de d. Teresa Sala. En el cruce de la segunda calle se deja una plazoneta achaflanando las esquinas y al final al objeto de salvar el desnivel que existe en las salidas naturales de esta nueva calle, por el "pas d'en Marges", se proyecta una pequeña manzana propia para un edificio, escuela por ejemplo, que terminando la calle contribuya a una solución urbanística de este desnivel a salvar, pues la calle para

hacerla práctica debe de adaptarse lo más posible al terreno natural para facilitar la edificación. Así pues para poder obtener los terrenos necesarios de esta nueva vía debe expropiarse en primer término el huerto de la casa número 27 del Mas Ramonet, propiedad de D. José Fabré, el huerto de la casa número 20 de la misma calle propiedad de d. Mercedes Serra Barrecheguren, el terreno necesario a las mismas calles dentro de la finca "Clausell" propiedad de D. Montserrat Serra Barrecheguren i las casas número 17 de la riera del Pinar de d. Catalina Mora i la casa número 45 de la misma Riera, propiedad de d. Teresa Sala.

Hay que consignar que las hermanas Serra Barrecheguren, ceden gratuitamente el terreno necesario a esta obertura de calles.

Además por el presente proyecto se impone nueva línea de fachada a las casas número 9 i 11-13-17-19-23-25 de la calle "mas Ramonet" propiedad de los señores José Boher, Miguel Cortés, Benito Terensi, José Torrus, Benito Carqués i Carlos Fabré.

El presupuesto pues que será necesario para la adquisición de estos terrenos será el importe de la huerta de la casa número 27 de "mas Ramonet" i el de las casas número 17 i 45 de la riera del Pinar. Amb la urbanització de can

Clausell, Domènech i Roura va plantejar una ordenació urbanística que responia a un pla ortogonal, amb tendència d'illes regulars -tot i que s'adaptava a les irregularitats del terreny- i amb carrers que s'entrecruaven amb cantonades retallades per facilitar la circulació. No era pas una innovació la de Domènech, sinó que utilitzava el model fidedigne del projecte d'Ildelfons Cerdà que havia utilitzat cent anys abans per projectar l'exemple de Barcelona, però sí era atípic a Canet de Mar. De fet, únicament trobem aquest model urbà en els carrers Montegre, Montseny, Clausell, Pirineus, tots ells de la urbanització de can Clausell i a mida que ens acostem cap a la zona Muni, si bé la urbanització segueix mantenint la mateixa estructura, en alguns punts val a dir que també es va pervertir.

Les "Normas Generales de edificación" i el "Plan de ordenación de Canet"

Les primeres passes de l'ordenament urbanístic de Canet van anar acompanyades de la proposta de les "Normas generales de edificación y plan de ordenación de Canet" que va fer la Comisión Superior de Ordenación Provincial. El Plan, proposat per l'ens provincial a l'Ajuntament de Canet el 1950, posava de relleu la importància que mereixa l'urbanisme i el desgavell que existia fins al moment a Canet. El document, que pretenia ser una eina jurídica d'ordenació del territori és el primer en importància en matèria urbanística existent mai fins el moment i havia de deixar el poble subjecte a diferents zones:⁵

PRIMERA: Casc antic. Abarcava la part edificada de la vila, que formava el nucli de construccions existents fins aquell moment.

SEGONA: Zona de l'exemple. Abarcava les illes destinades a l'edificació contínua com a ampliació del casc antic.

TERCERA: Zona residencial urbana aïllada. El tipus d'edificació corresponia a construccions

protegides de la indústria, que quedava prohibida en aquesta zona. Abarcava els solars que voltejaven el passeig de la Mare de Déu de la Misericòrdia.

QUARTA: Zona suburbana semi-intensiva: Era la zona del cementiri. Aquesta zona s'ordenava en base d'edificacions en blocs oberts, amb grans espais lliures entre els mateixos. Els edificis havien d'ocupar, com a màxim, el 50% del terreny que es disposés.

CINQUENA: Zona suburbana extensiva. Seria la zona de les finques del final de la riera del Pinar, sobre el carrer Misericòrdia i a part de les finques Lletjet, Santiñà i les vinyes que existien a sobre de l'Hospital. Era la zona amb edificacions amb pati frontal i entre veïns.

SISENA: Zona suburbana aïllada amb indústria. Eren les parcel·les que ocupaven les fàbriques Carbonell, Jover i Cia, Xumetra, Vilà, Jover Andreu i l'horta Clausell. Estava constituïda per una agrupació de terreny destinat ja a fàbriques i vivendes.

SETENA: Zona de petites indústries i magatzems. Corresponia al sud-oest de la Gavarra, a la riera Gavarra i a la finca Moreu fins a can Corbera.

OCTAVA: Zona industrial. Es corresponia a la part que anava des de l'horta de can Munió fins al pas d'en Marges, en una faja bordejant la riera d'uns 60 metres d'amplada, cercada per la zona desena i que vindria a aplegar part de les fàbriques llavors existents del carrer Lluís Domènech i Montaner i fins a la Gavarra.

NOVENA. Zona de protecció de comunicacions. Es referia a les faixes que havien de quedar a les dues bandes de la carretera i el ferrocarril. Es prohibia en tota ella l'edificació en l'espai comprès entre ambdues vies.

DESENA: Zona verda municipal. Comprénia la faixa de terreny de 20 metres d'amplada que anava des del sud al nord est de la zona industrial, destinada a espai lliure amb grans vegetacions, tipus jardí o parc i s'hi incloïa el terreny del Cementiri.

ONZENA: Zona verda privada. Estava formada per les finques privades properes a la població.

DOTZENA, TRETZENA I CATORZENA: Comprénia totes les zones que no havien quedat contemplades en les divisions anteriors.

QUINZENA. Zona esportiva: Comprénia el terreny de la zona de la Carbonella, zona de Xumetra - que estava a continuació de la Carbonella- i la zona compresa entre les finques Soler, Mora i Figueras, a l'est del Torrent de Lledoners.

El Pla, però, va rebre algunes crítiques del mateix Ajuntament, dels tècnics i del sector de la construcció de la població. Per exemple, segons la revista *Pedra-castell*, no podem afirmar que la zonificació residencial correspona de manera alguna a las necesidades de la població i després d'una càrrega forta del projecte deia que econòmicament la aprobació definitiva del plano de ordenación de Canet de Mar y las normas propuestas por la CSOP sería un destastre para el Ayuntamiento que no quisiéramos que nuestro pueblo tuviera de soportar. Basta fijarnos principalmente en las zonas de verde público con 4 Ha. De terreno a expropiar por hacerlas efectivas, y los 2700 metros de vía de Ronda, mal trazada, a una anchura de 14 metros, cual pista de tráfico internacional, con sus dos tercios de terreno a expropiar, amén de otras obras de importancia, necesarias por tratarse de terrenos accidentados por donde pasa la tal vía, y no comentamos la 15a zona, la Deportiva.

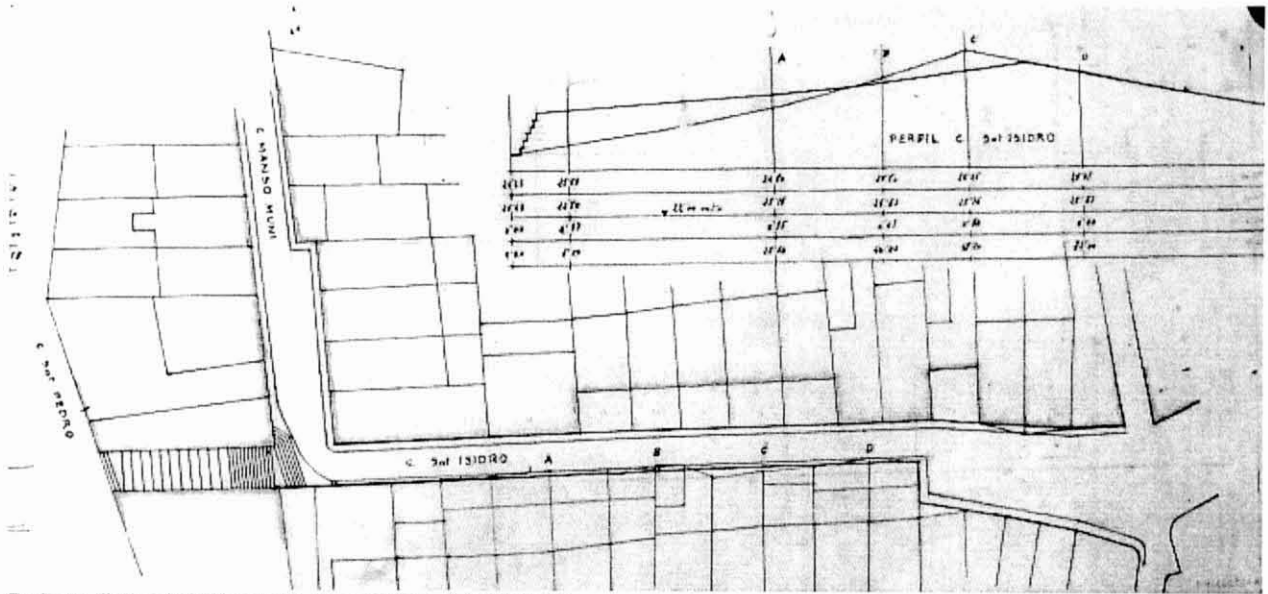
El projecte d'ordenament que projectava l'ens provincial, amb la delimitació de la construcció, va ser suavitzat considerablement per les pressions municipals que exerciren a la Comisión Superior de Ordenación Provincial de Barcelona, ja que l'Ajuntament de Canet al·legà que el projecte estava redactat i formulat amb un esperit completament desproporcionat en dimensió i magnitud, totalment absent de les possibilitats que tenia en aquell moment Canet.

En sessió plenària, els regidors de l'Ajuntament de Canet van acordar no acceptar aquell projecte al·legant que no han sido recogidas o plasmadas la indicaciones que oportunamente se formularo, y que por ende no reponden urbanísticamente en su totalidad a las conveniencias peculiares de la municipalidad.

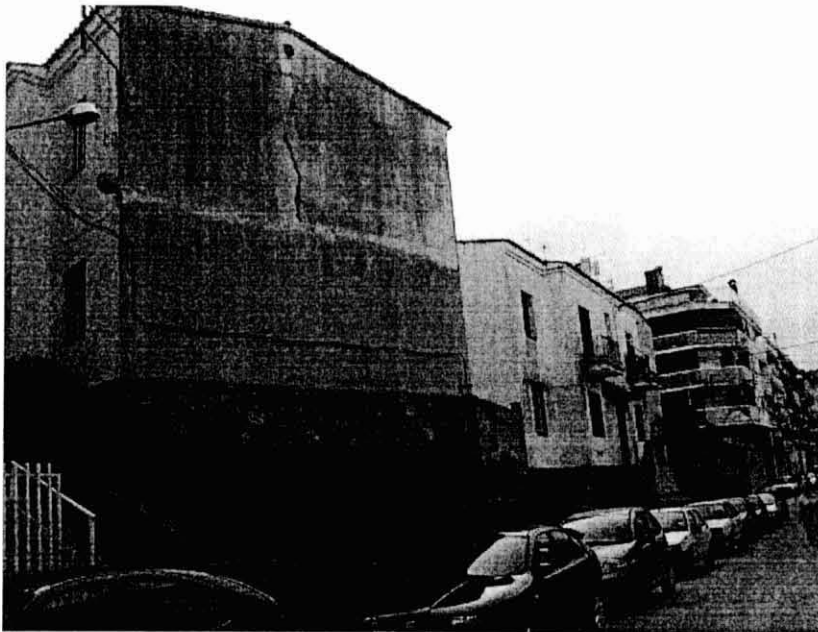
El mateix secretari municipal va demanar assessorament sobre el tema a Pere Domènech i Roura i aquest va assegurar-los que no es podia aprovar cap pla sense el consentiment de l'Ajuntament. El nou Pla d'Ordenació Municipal es va acabar redactant l'any 1954, de mans del mateix Pere Domènech, més a la baixa, d'acord amb les pretensions municipals i després que el Ministerio de la Vivienda obligués a tots els municipis que encara no en tenien, a redactar-lo. El nou Pla havia reduït força la zona de «ciudad jardín» a l'espai comprès entre el passeig de la Misericòrdia fins al Torrent dels Lledoners i des de l'alçada del carrer Josep Mora fins al Santuari. Pel que fa la zona esportiva, la va situar -tal i com ja s'havia començat a fer- al darrera del Santuari i projectava un nou eixample més enllà del Clausell fins a l'alçada de l'actual Ronda Sant Jordi.

L'augment de la població, el barraquisme i la ley de la Vivienda de 1959

Als 50, el creixement urbanístic del poble era necessari. Per aquesta època cal tenir present que apareixerà el primer boom important d'immigració castellana i andalusa d'ençà dels anys 20, que incrementarà de manera espectacular la població. El factor sanitari i higiènic era precari, ateses les limitacions econòmiques de la societat. La manca d'habitatge portava als molts nouvinguts la necessitat de construir barraques o l'aglomeració humana en certes vivendes. Era el cas de la zona de Sant Roc, La Tèrmica -al Moll-, el Castellet i el Pinar, que es convertiren el focus

Projecte d'urbanització parcial de can Muni (Arxiu COAC)

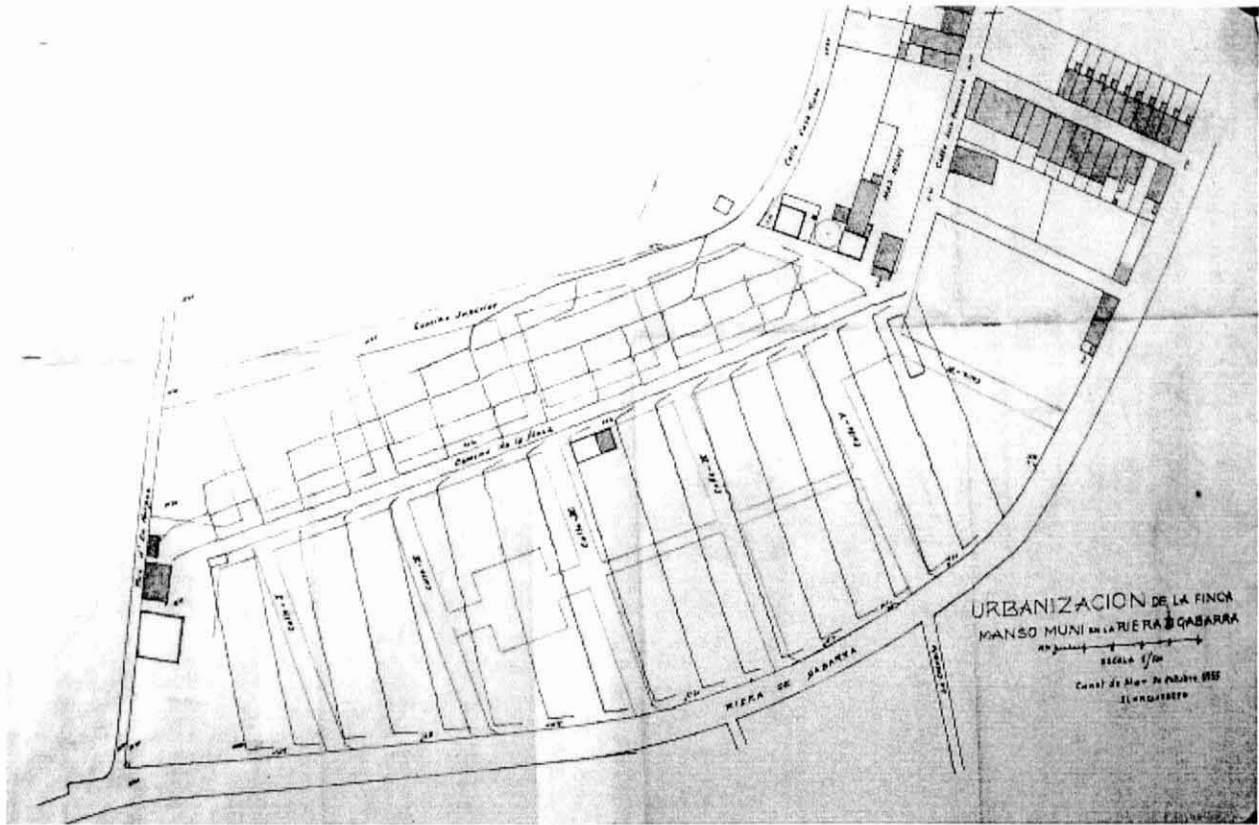
A les cases barates hi van anar les famílies afectades per l'eixamplament de l'N-II

Les cases barates i els pisos roses van acollir-se a la llei d'habitatges protegits

d'aglomeració de nouvinguts. La revista *Pedracastell* va alertar de la situació dient: *personas de toda edad y sexo, a cada una las cuales corresponde un escaso número de palmos cuadrados, reunidas en franca promiscuidad -solamente unos sacos o cortinas separan los dormitorios- viven en continuos y declarados peligros de todo orden. En efecto los niños y niñas de corta edad que por allí pululan, están expuestos continuamente por los inevitables ejemplos a lamentables proccididades que destrozán su formación.*

A mitjans anys 50, arran del Pla de Ordenació, Pere Domènech va rebre l'encàrrec de l'Ajuntament de fer un nou eixample per la banda oest de la població. Es tractava de projectar la urbanització de l'extensa finca Muni -anava del carrer Sant Pere a l'actual Ronda Sant Jordi- i projectar alhora nous serveis donat l'augment demogràfic. Domènech havia projectat ja temps abans el Camp d'Esports Municipal, emplaçat on avui encara el trobem, i havia planificat també el projecte de les Escoles Graduades de Canet de Mar, un edifici de 3000 metres de superfície, que s'havia de construir a la zona compresa entre el carrer Mas Muni i la Pujada del Cementiri. I és que els serveis, a finals dels 50, començaven a articular-se amb l'empenta que començaven a agafar els ajuntaments però en el cas de l'habitatge, per la dimensió

Projecte d'urbanització de can Muni (Arxiu COAC)

i la demanda que hi havia, va haver de ser l'Estat qui aportés la solució al problema, no només a Canet, sinó a tot el país ja que l'augment demogràfic va ser generalitzat a tota Catalunya. Domènech va anar desenvolupant el projecte d'eixample de can Muni i gràcies a la cessió d'un terreny de 2940 metres quadrats de superfície de Manuel Busquets George, que es trobava entre l'antiga horta Clausell i la Muni, zona coneguda com a Mas Ramonet, el 1953 l'Ajuntament projectà unir les dues urbanitzacions i construir-hi un grup de 34 vivendes protegides, popularment conegudes com "les cases barates" -avui carrer Manuel Busquets-, que van ser destinades, bàsicament, a la gent que va ser desallotjada de la zona de la carretera, arran de l'ampliació de l'N-II.⁶ Les cases barates van ser les primeres en gaudir del Decreto Ley del 19 de novembre de 1949, que venia a promoure la construcció de vivendes al mateix temps que a mitigar l'atur obrer i per això es concedia a tota persona particular que es proposés construir immobles amb destinació a vivendes, els beneficis de reducció del 90% de les contribucions i arbitris durant vint anys (contribució urbana, impost de

drets reals, timbres de l'Estat i municipals en la tramitació dels terrenys adquirits, impostos municipals sobre l'increment del valor dels terrenys, llicència i arbitris municipals que gravaven la contribució i reforma de l'immoble, impostos de drets reals, utilitat i timbres de l'estat en totes les operacions. Alhora es subministraven amb caràcter preferent, els materials per als obrers i es concedien préstecs fins el 60% del valor del solar amortitzables a 50 anys. La urbanització del tram Manuel Busquets es va completar el 1962 amb la construcció de dos nous blocs, de 60 habitatges més a banda i banda de carrer, coneguts popularment com els Pisos Roses -perquè aquest va ser el seu color fins fa pocs anys- que també s'acolliren a les ajudes del Ministerio de la Vivienda.

La urbanització de l'extensa finca de can Muni

El projecte de la planificació urbanística de la zona Muni, que

arribava fins als garrofers de can Baltasar es va anar endarrerint, donada la seva dimensió i es va acabar presentant durant l'alcaldia de Pere Planas Llauger, el 30 d'octubre de 1955, però val a dir, es va allargar durant els anys 60 i gairebé la totalitat dels edificis van gaudir també de les facilitats econòmiques que ofería el Ministerio de la Vivienda. El projecte Muni contemplava una urbanització amb parcel·les que s'anaven creuant amb carrers, al llarg de tota l'actual riera Gavarra que havien de connectar amb el carrer Lluís Domènech i Montaner, que alhora també va tornar a ser reurbanitzat, amb noves voreres i nou asfalt. Domènech Roura contemplava també obrir el passatge Carbonell i fer sis carrers més des de l'alçada del Pas d'en Marges -tram rebatejat anys després com a Ronda Sant Jordi- que acabaven connectant també amb el carrer Mas Muni. Evidentment que el projecte d'urbanització de can Clausell i més encara el de can Muni -conegut per la gent com Poble-nou, per diferenciar-los del casc antic de la població- van ser dues obres de tal dimensió que no es

Els «Pisos Rosas»

van executar d'immediat, sinó que no és fins a finals dels anys 60 i inicis dels 70 que es van acabar d'anar obrint part dels carrers que Domènech i Roura havia anat projectant.

A tall de conclusió

L'eixample Clausell i posteriorment el de can Muni va representar una aposta decidida, i a voltes necessària, per fer créixer el poble i doblar pràcticament l'espai urbanitzat fins aquell moment. De fet, diem que era necessari, per la pressió demogràfica que s'exercia. Si fem cas a les dades de població, l'any 1940 Canet tenia

4340 habitants. La dècada dels 50 va passar a 4831 i als anys 60 ja arribaven a 5067.

Tal vegada als anys 40 i 50 es van assentar les bases d'aquest creixement urbanístic però és durant els 60 quan es va acomplir, d'acord al creixement demogràfic més espectacular de la història de Canet. Els 60 marcaven l'etapa final de l'estancament demogràfic després de la Guerra Civil. Entre 1960 i 1970 la població de Canet va créixer un 30% més, passant a 6556 habitants. Si la natalitat va tenir un màxim durant la dècada del 20 i senyalant la contingència de la guerra, davallà fins a un mínim als anys 50, a partir d'aquell moment comença a incrementar i cal sumar-li també el nivell màxim d'immigració, que se situava en un 26,90%. Lògicament, això va anar acompanyat de la nova onada urbanística i s'entrà de ple en l'època del famosíssim «desarrollismo» del tardofranquisme.

A principi dels 60 la Immobiliaria Alianza S.A. impulsà a Canet un bloc de 56 vivendes a la zona Muni -avui Plaça 11 de setembre- a benefici dels associats de la Mutualidad Canetense, es desenvolupà el nou eixample cap a l'Horta de can Feliu, l'Ajuntament promogué les 10 cases protegides de la urbanització de can Manau -avui carrer Sant Josep Oriol i Bruch, es constitueix la societat Benéfico-Constructora Nuestra Señora de la Misericòrdia destinada a edifici social i també s'acabarà ur-

banitzant amb grans edificis el cim de la rodalera, amb 112 apartaments i el turó del Castellet, amb l'edifici Miramar, el 1965. També es van fer per aquesta època tot l'encadenat de pisos de la zona del Molí i els de l'Avinguda del Maresme... I és que cal ser conscients que eren ja altres temps i urbanísticament s'entrava en una nova època, on la demanda de l'habitatge es suplia, sense gaires contemplacions, amb edificis grans, alts i poc estètics que, lamentablement, amb la complicitat del poder local, pervertien els plantejaments urbanístics que dècades abans havia intentat implantar el pare del primer eixample de Canet, l'arquitecte Pere Domènech i Roura.

CARLES SÀIZ I XIKUÉS

historiador

¹MARIN, Martín: Els ajuntaments franquistes a Catalunya.

²Actes municipals, 17 de juny 1942 (AHCNM)

³Correspondència de Domènech i Roura amb l'Ajuntament de Canet de Mar, 1943 (COAC)

⁴Pedracastell, Canet de Mar, febrer 1949

⁵Transcrivim un resum del Pla que va estar publicat a la revista Pedracastell, del novembre-desembre de 1950

⁶La reforma de la carretera havia afectat un total de vint habitatges de manera completa i 12 parcialment i 25 de renovació de façanes ja que les superfícies a cedir no afectaven els interiors dels edificis del traçat per Canet.

També hem consultat els expedients de l'Arxiu Municipal de Canet sobre «Urbanización Manso Clausell 1942-1949», «Plan de Ordenación Urbana de Canet y antecedentes 1954», i d'altres.

